

Aniversări

Prima decadă a lunii mai aduce întotdeauna în întreaga lume un val de emoții generate de comemorări, festivități, în alte timpuri de adevărate parade, cu adânci semnificații legate de ideea de Libertate, fie că este vorba de sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial (1945) sau a proclamării Independenței din 1877. În același timp 10 Mai era dedicată sărbătoririi regalității, iar ceva mai aproape de timpurile și realitățile noastre, ziua de 9 Mai este dedicată Europei, prin aceasta înțelegând, cel puțin teoretic parcursul unui drum care să asigure pacea și prosperitatea Bătrânului Continent. În acest spirit s-a desfășurat și concertul care a avut loc la Sala Radio pe data de 11 mai care a adaptat simbolic programul ținând cont de evenimentele amintite. Astfel, concertul s-a deschis cu *Imnul regal român* a cărui linie melodică (destinată anterior unui alt eveniment de Palat) a fost scrisă de Eduard Hübsch în 1862, iar textul versificat a fost conceput de Vasile Alecsandri. Lucrarea a fost inclusă și de George Enescu în *Poema Română* (1898), iar varianta propusă a fost cea orchestrală, într-o foarte spectaculoasă înveșmântare sonoră. Celelalte două opusuri, *Simfonia concertantă pentru vioară, violă și orchestră KV 364* (320d) scrisă de Mozart în 1779 și *Simfonia Fantastica op.14* scrisă în 1830 de Hector Berlioz, au sugerat eforturile epocii postbelice "pentru eliminarea rivalității seculare dintre cele două state" (Franța și Germania n.n.), în ipostaza lor cultural-istorică. Revenind, *Simfonia Concertantă* s-a bucurat de o interpretare cu adevărat magnifică a doi soliști care se apropie de maturitate, dar a căror performanță artistică este deja binecunoscută. Este vorba despre violonistul Erik Schumann, de origine germano-româno-niponă, multi-laureat la concursuri internaționale de renume, și de binecunoscutul violist Răzvan Popovici, inițiatorul prestigiosului deja Festival SoNoRO. Ambii artiști au o vastă experiență camerală, ceea ce a imprimat execuției o deosebită eleganță, manifestată printr-un sunet foarte elaborat, printr-o atență relevare a detaliului, creând ambianța unui superb salon Louis XV, rafinat și de un extrem bun gust. Interpretarea propriu-zisă a excelat în expresivitate, calitate obținută printr-o diversitate de mijloace care aparțin unor stiluri uneori diferite dar care, folosite judicios, au definit aura unei epoci care și-a arătat disponibilitatea înnoirii de-a lungul istoriei artei sonore. Reacția unei săli arhipline nu s-a lăsat așteptată, și pe bună dreptate, deoarece prestația celor doi soliști însoțiți de dirijorul Ricardo Casero a fost una care a frizat superlativul. Ca bis, cei doi interpreți, care au colaborat îndelung în cadrul manifestărilor europene SoNo Ro, au oferit finalul din *Duetul pentru vioară și violă KV 423* de Mozart. Partea a doua a seriei a inclus una dintre cele mai frumoase pagini ale simfonismului francez și nu numai, "Fantastica" reprezentând întotdeauna o rețetă sigură pentru orice înseamnă muzică în viața de concert. Dirijorul spaniol Ricardo Casero este un artist experimentat, a cărui activitate dirijorală cuprinde toate genurile. Este implicat și în promovarea masivă a muzicii contemporane, fapt care i-a extins la maximum perspectiva, în consecință adoptarea unor strategii muzicale de mare eficiență. Gesturile foarte precise și o dozare justă a nuanțelor au capacitat orchestra, în special partida instrumentelor de suflat foarte solicitată de-a lungul întregii lucrări. Primele două mișcări, *Rêveries - Passions* și *Un bal* s-au desfășurat destul de clasic, însă tempo-ul accelerat Codei a dat semnalul contrastelor ce vor urma. Într-adevăr, *Scène aux champs* a fost concepută ceva mai static pentru ca

ultimele părți, *Marche au supplice* și *Songe d'une nuit du sabbat* să explodeze. Dirijorul a făcut un salt spectaculos în lumea "visului", a oniricului, acolo unde toate realitățile noastre sunt distorsionate, căpătând de cele mai multe ori trăsături grotești. Credem că pe aceste coordonate s-a situat viziunea sa, dinamica propusă lăsând să se evidențieze toate detaliile țesăturii contrapunctice rezolvate cu acuratețe și virtuozitate de compartimentul fagoturilor, mai ales în acel solo deja arhicunoscut pentru dificultatea lui. Cursivitatea a facilitat sudarea discursului și realizarea unui punct culminant deosebit de strălucitor, sonor, cu alura ceaikovskiană... conform modei timpului. Pentru Final s-a recurs la aceeași construcție "în val", enunțul clarinetului fiind urmat de un *Dies Irae* mai fluent, unde s-a renunțat la caracterul voit solemn în favoarea unei cvasi-caricaturizări, a sarcasmului specific

Ricardo Casero

lumii "subterane". Această abordare a permis o dezvoltare într-un permanent crescendo căruia întreaga orchestră i-a făcut față față cu brio. O percuție deosebit de activă a completat tabloul unui opus mereu actual și de mare succes.

Corina BURA

Concertul ONR sau despre „spectralitatea cuantică” a actului interpretativ

Polivalența formației lui profesionale – specialist în secretele instrumentelor orchestrei, în cele ale dirijatului coral, simfonic și de operă, și, în egală măsură, deținător al unei îndelungi experiențe în calitate de pianist – îi permite dirijorului David Crescenzi, actualmente Directorul Artistic al Operei Naționale Române din Cluj-Napoca, să modeleze fiecare opus abordat, cu o precizie a detaliului aproape matematică, demnă de unele procese ondulatorii, „matriciale”, ale mecanicii cuantice! Este impresia/asocierea pe care mi-a sugerat-o gestică oaspetelui italian aflat la pupitrul Orchestrei Naționale Radio, în seara zilei de 18 Mai 2018.

Cu abilitățile sale de a construi adevărate spectre de lumină și culoare, de o surprinzătoare elasticitate, din interferarea de sunete, accente, ritmuri, armonii timbrale circumscrie celui „formalism matematic unic” specific fenomenului cuantic, Crescenzi a transformat lucrările de largă popularitate din programul seriei – *Poemul simfonic „Ucenicul*

vrăjitor” de Paul Dukas, *Rapsodia pe o temă de Paganini pentru pian și orchestră*, op. 43 de Serghei Rachmaninov (solist Daniel Petrică Ciobanu), precum și *Rhapsody in blue pentru pian și orchestră* (cu același Daniel Ciobanu la pian) și piesa orchestrală *Un american la Paris*, ambele de George Gershwin – în patru fresce sonore realizate parcă pe hârtie milimetrică. Interesant mi se pare faptul că, tocmai prin intermediul unei gestualități rigurose, punctual măsurate, dirijorul a reușit să redea și nota de mister, de contemplant, chiar de transcendere a materialității micro-elementelor componistice. Luxurianța culorilor orchestrale, culminațiile exuberante, ca și momentele de autentic dramatism, ce însoțesc aventurile „Ucenicului vrăjitor” din poemul dukasian, subintitulat „Scherzo după o Baladă a lui Goethe”, s-au împletit și s-au diferențiat printr-o serie de bucle ondulatorii, trecând din stadiul narativității tipice unui poem simfonic, în cel al metamorfozelor metafizice.

Sub autoritatea baghetei lui Crescenzi a evoluat foarte tânărul pianist Daniel Petrică Ciobanu. Inițiat în tehnica și măiestria pianistică încă de la vârsta de 9 ani, în cadrul Școlii de muzică „Victor Brauner” din Piatra Neamț, Daniel Ciobanu

Cu personalitatea lui incandescentă și totodată flexibilă, cu un tușeu perlat și o frazare impecabilă ca topică, accente și nuanțe, Daniel Ciobanu a redefinit complexitatea structurală a *Rapsodiei pe o temă de Paganini* de Rachmaninov în datele ei onotologice, ca să zic așa. Concentrat pe planul de adâncime al acestei muzici plină de efuziuni lirice, de ritmuri eterogene extrovertite și interiorizări cu tentă religioasă, de climaxuri dramatice, apocaliptice și duioși ludice fermecătoare, pianistul a dat formă și sens pulsuniilor sufletești atât de atomizate ale compozitorului, generatoare de radiații sonore spectrale într-o perpetuă devenire, pe care însă le-a coagulat într-o „imagine unitară”, după principiul cuantic, sau, dacă vrei, în spiritul conceptului heraclitean „panta rhei”. Consunând cu intențiile solistului, dirijorul David Crescenzi a imprimat Orchestrei Naționale Radio atât vigoarea contrastelor, cât și finețea și puritatea sentimentelor șlefuite precum finisajele operelor brâncușiene!

Plăcerea recunoscută a pianistului pentru muzica de jazz, s-a reflectat în patosul, intuiția, fantezia, cromatica picturală, voluptatea, suculența sonorităților, dezinvoltura cu

care s-a implicat în redarea *Rapsodiei albastre* de George Gershwin. Datorită calităților lui interpretative, partitura compozitorului american a strălucit nu doar prin verva ritmurilor stenice, prin umorul și ironia, ori prin fantomaticile peregrinări tematice, similare plutirii personajelor chagalliene, ci și printr-o anume gravitate a expresiei, ce părea să repete adagiul enescian: „a iubi e ceva grav și definitiv”. Stăpân pe sine, dar și pe cunoașterea detaliată a valențelor expresive ale instrumentului, Daniel Ciobanu a convins că stăpânește totodată legitățile esențiale ale unei tehnici pianistice apte să susțină exigențele conținutului expresiv, spiritual al oricărei creații. Iar colectivul simfonic și dirijorul Crescenzi i-au oferit suportul necesar punerii în valoare a viziunii lui integratoare. După îndelungi ovații din partea unui public care a ticsit pur și simplu Studioul „Mihail Jora”, Daniel Ciobanu

este admis, în 2010, la Academia Regală de Muzică din Scoția, cu bursă integrală, devenind, un an mai târziu, câștigătorul Premiului I la Concursul pentru pian „Moray” din Elgin, reușită care-i va deschide noi perspective în cariera de pianist solist. După absolvirea, cu brio, în 2016, a Conservatorului irlandez, Daniel Ciobanu câștigă, rând pe rând, numeroase premii și distincții ale unor Concursuri Internaționale redutabile, printre care „Arthur Rubinstein” (Tel Aviv), sau Marele Premiu, Premiul Publicului și Premiul Orchestrei, dobândite în urma participării la Concursul Internațional de pian al Filarmonicii din Maroc (Africa de Nord), precum și o serie de Premii I la Concursuri similare din Franța, Anglia, Belgia, America de Sud, China, Africa de Sud. Ca să nu mai vorbim despre aparițiile sale în recitaluri și concerte pe podiumuri renumite din Europa și Statele Unite ale Americii. Tehnica virtuoză impetuoasă, impecabilă, pe care continuă să și-o desăvârșască la Universitatea de Artă din Berlin, și, nu în ultimul rând, iscusința cu care pătrunde în ființa lăuntrică a muzicii, modelând-o aidoma unui sculptor, îi îngăduie să abordeze cu egală autenticitate partituri de la Mozart și Beethoven la Chopin, de la Skriabin la Prokofiev, și de la Rachmaninov și Stravinski la Enescu, Silvestri și la muzica de jazz.

ne-a mai delectat cu o piesă de jazz elaborată dintr-un șuvoi de sunete și ritmuri înlănțuite cu aceeași virtuozitate spectaculoasă, cu aceeași degajare și aceeași secretă complicitate cu profunzimile inefabile ale muzicii.

Ultima lucrare a programului ONR, *Un american la Paris*, a prelungit atmosfera de eferescență ritmico-armonică proprie creațiilor lui George Gershwin. Jovială, ironică, la limita superioară a ludicului, îmbibată de ritmuri sincopate, melodii de blues ilustrând „criza de dor de acasă a prietenului nostru american...”, și sonorități percusive din care nu lipsesc efectele unor claxoane de mașină, această muzică și-a păstrat intacte plasticitatea, deschiderile panoramice, variațiile trăirilor sufletești în funcție de alternarea stilurilor impresionist (în prima secțiune) și american (în celelalte patru), datorită gesticii de o precizie matematică infinitesimală, multidistributivă, generoasă a lui David Crescenzi. Instrumentiștii orchestrei au răspuns cu aceeași generozitate, cu muzicalitate și acuratețe semantică notabile.

Cu siguranță, simfonicul Orchestrei Naționale Radio, din 18 Mai 2018, va rămâne întipărit în memoria melomanilor și a specialiștilor care speră să-i reîntâlnească pe cei doi protagoniști.

Despina PETECEL THEODORU